

ցիր: Թէ այս բանաւոր է, պէտք եւ ընդունիլ վասն զի, ինչպէս ըսի, մարդկան մէծ մասն աւոր ետեւէ է: Եթէ գլուխ մը թագապսակ է, տէրութեան շահն է գլխաւոր դերը կատարողն: ազնուականաց թով գրեթէ նոյն է շարժառիթը. կ'ուզուի՝ որ իւր պարտքերը զձարէ անկն, եւ կամ՝ որ բարձր ընտանեաց մը կապուած ըլլայ: Նոյն է ուրիշ վիճակներու մէջ ալ. ստորին գործակատար մը կ'ուզէ որ տերն իրեն անինն ըլլայ. վստահականը կ'ուզէ իւր ձեռնարկութեանց շրջանն ընդարձակել, եւսյին եւսյին: Ճարտարասան շունչ առաւ, վասն զի անընդհատ եւ սաստիկութեամբ կ'ըսէր այս ամէն: «Ուրեմն, բանաւորական գործէ, իմ քաղ շանը: Ու պիտի թու ուրախութիւնդ կը թողում» ըրէի. մնացի՜ր այս քնակարանն, որովհետեւ քանինն չամայ է ըրէի. — ցուցնոր աղջկան նոյն ծաւայութիւնները, բայց — մատը վեր վերցոց զգուշացընելով, — ըրէի թէ զգայուն ըլլաս. ապա թէ ոչ՝ բոլոր պատմութիւնը չեղ կ'երթայ: ըսաւ. անհետացաւ . . . :

Չըլլայ թէ զգայուն ըլլաս: Դիւրին էր ըսելը: Ֆանին այնպիսի մէկը չէր, որ մարդու ծիծաղ երես ցուցնէր: Արդէն ես ամէն յիշարութեան դէմ, ինչպէս կ'անուանէր պաշտպանս, զինուած էի, վասն զի քանինն ինք զինք թշնամիութեամբ չամարեցաւ. երբ անգամ մ'իմուն չնչին նուէր մ'ուզարկեցի: Ոչ մայրն եւ ոչ աղջիկը գիտէին՝ որ ես ազատ գործարանատէր մըն եմ, այլ երկուքն ալ զին միշտ աղքատ գործակատար կը չամարէին, որ անութիւններէն ակուսանին ամէն բանի կը մերձեցնէր:

Երբ իրիկուն մը մեծանձնութեամբ շէշ մը գինի պարգեւած էի տանտիրուհւոյս, խուցս մանեւում կարծուկ դաճածն թիկնաթուղի վրայ բազմած էր դարձեալ: Հաղիւ թէ դուռը փակեցի, որոտմունք սկսան ձայնիլ:

«Պատմայ, Հանը. այնպէս կը պահես իսպրդ:»

«Ի՜նչ է, ի՜նչ Հանդիպեցաւ» չարցուցի անմեղ կիրպով:

«Ինծի կ'երեւայ թէ զիս ծաղրելու ելած ես»

«Զգիտեմ՝ ի՜նչ բանով:»

«Ի՜նչպէս կըցար դրացւոյդ շէշ մը թանկագին ուղող պարգեւել: Ի՜նչ, միթէ անոր ստամոքսը ցաւերը թու ստամոքսը հասան, հա՛»

«Դուք իրեն միշտ շըրունք տեսնես, պատուական: Այս շնորհն նուէրն ըրի միայն գուտ անձեական շահուս համար. յոյս ունիմ որ ա-

սով քանինն թով քայլ մ'ալ առած կ'ըլլամ: Կարծեմ կը հասկընաս:»

Հիւսս վայրկեան մը ապշած երեսս կը նայէր, եւ յետոյ անհամբերութեամբ գլուխը ցնցեց: «Ո՛չ, ո՛չ, սիրելիս, չես կրնար ինծի կատակ ընել: Ըստ լաւ գիտեմ, որ սխառ ես զգայուն ըլլայ, անոր համար պէտք է որ ամենայն ծանրութեամբ զգուշացընմ գրեզ: Կամ — կամ: Կ'ուզես քանին մը յիշարներու կոնցն անցնիլ: Դուք գիտես. բայց այնուհետեւ միշտ պէտք է որ իրարմէ անշտանութիւն»

«Դուք այսօր լաւ տրամադրութեան մէջ չես. կ'երեւայ որ տեղ մը ձախողութիւն մ'ուշեցած ես:»

Կարծեմ կը կ'որոտար կատաղութիւնն եւ զարհուրելի ձայնով ըսաւ. «Այո՛ . . . Անդին երկու փողոց վեր անհարակ ընտանիք մը կայ. այր ու կին միայն իրարու վրայ է մտածեն, զիրար կը հոգան, փոխանակ ամէն մէկն ինք զինքը հոգալու . . . Բայց Ի՜նչ կրնայ սպասուիլ այսպիսի մարդիկներէ: Այրն մատենագիր է. եւ գիտես թերեւս՝ որ մատենագիրները սովորաբար խելքը գլուխը մարդիկ չեն: Թշուառականը նոյն կերպով յառաջ կ'երթայ, եւ եթէ առիթ մը չանգրիպի՝ նաեւ բարեկամացն օգտակար կ'ուզէ ըլլայ, մանաւանդ իւր դարձեցնելու, որոնք ըստ ինքեան իրեն նախանշորեղն, ուստի թշնամիներն են: Եթէ թէ ասիկայ կատարեցնելու բան չէ:»

Իսկ ես եղածին վրայ կը ծիծաղէի: «Ուրեմն, ըսի, այն սակաւթիւն, որուն վրայ երբեք կը պարծէիր՝ կ'երեւայ ձիշդ չէ, որովհետեւ միայն ձիւննայի մէջ ունիս բաւական անձներ, որոնց վրայ կը ստիպուես կատողիլ:»

«Ամբող բան, միմոաց: Ի՜նչ է քանին մը կաթիլն մէկ միլիոն բնակալց համեմատութեամբ . . . Ամէնէն աւելի զիս կատողեցնողն այն է, որ այն երկուքն այսօր զիս առանց երկայն իսպրդելու դռնէ դուրս նետեցին:»

«Այնպէս, շատ կը ցաւիմ» պատասխանեցի. քաղաքակրթութեամբ, բայց ի ներքուստ առանձին գոհութիւն մը կը զգայի:

«Պատճառ մը չկար. անոր համար ալ տաւաքն չեմ թողուր . . . բայց ես ուրիշ բաներու վրայ կը խօսիմ, սիրեցիս, նայի՜ որ ամէն մէկն զըզը ուզած տեղը չապնի, ապա թէ ոչ՝ գլուխդ դժբախտութիւն մը կու գայ:»

Յանդուգն եղանակն, որով այս սպասման լիքն ըրաւ, կատողեցի զիս, եւ այն յիշեալ ընտանեաց օրինակէն քաջախրուած՝ «Պատա-

նան զբեղ . . . Գոչեցի գատարկ ամբողջ — վասն զի անպիտանն անհետացած էր:

Քանի մ'որս ետքն, երբ խուցս նստած էի: և անցիտար մտքես կ'անցնէի, ինքզինքս յանկարծ տիրած զգացի: Ըստ ինքեան պատճառ մը չունէի տիրելու, վասն զի գործքերս շատ լաւ կ'երթային, վաստակս օրէօր կ'աւելնար, եւ մեծ գումար մը, զոր քանի մ'ամսեան մէջ վաճարեցած էի, կը կենար դրամատան գանձուն մէջ իբրեւ պահուած, որուն յանձնած էի դրամքս հոգն: Եւ սակայն շատ տխուր կը զգայի զիս եւ գլխաւ որարար ես իմ վրաս գոհ չէի: Ինչ բանի համար այսչափ դրամ կը դիպէի: Ո՛չ աղգական մը եւ ո՛չ բարեկամ մ'ունէի, — ուստի ես առանձին դրամս հնչեւոր պիտի լսէի եւ զուարճանայի: Գրեթէ համադուելու վրայ էի, որ այն ատեն երբ բարակ վերադառնալ մը կէս ասուած տուն կու գայի, եւ իմ համեստ ընթերցս կ'ուտէի, շատ աւելի երջանիկ էի . . . Երթալով կոխեց վրաս տիրութիւնը, երբ յանկարծ անապարանօր մէջը վաղեց եւ սաստկութեամբ դուռս կը բախէր:

« Էանդ, Էանդ, կը գոչէր հեծկտացող ձայն մը: Է՛ռւտ, շուտ, մայրս շատ գէշ է: »

Յատկեան դրամս ելայ: Ֆանկի աչքէն արտասուեց հեղեղ մը կը հոսէ: « Ո՛հ Աստուած, ինչ ընեմ, մայրս կը մեռնի: »

« Պէտք է անմիջապէս Տոբգոր Գալպաբորֆը . . . »

« Քիչ մը յառջ քովն էի. չուզեր գալ, վասն զի հարուստներու կանչուած է: »

« Զարմանալի բան: » Այս վաղեցի եւ զանգակը հնչեցողն: « Պարոն Տոբգոր, գոչեցի շնչապառ, հոգեվար ինի մը քու օգնութիւնդ կը խնդրէ: »

Հանդարտութեամբ մը թանձր ցուցամատով ձեռնըր ցուցող. « Է՛ն վերն: »

« Երբ չափեցի հաստատելով: »

« Եր ցաւիմ » որ ես աղքատներու բժիշկ լիմ: »

« Բայց Դուք տամբօք ցաւերու մասնաւ գէտ եւ . . . չէ, եւ պարօք . . . »

« Պարտքս կը կուչ զիս դրամատէր Այդէնֆելսդի. գիտէք որ 200 ֆլորինը չեմ կրնար շնչին դրամը մը հետ փոխել: »

« Եթէ այս է ուզածդ, քալէ: Բասկա հանցի եւ երկու հարիւրնոց դրի առչեւր: Տոբգորը լուռութեամբ հարիւրնոցները գրգռելու դրուել ետեւէս եկաւ . . . »

Վախէր Տիկինն ազատած էր. այսինքն՝

բժիշկն ըսաւ թէ կրնայ Տիկինը կեանքն աղատել, թէ եւ. Ժանը դէպք մըն է, — եւ Ֆանկի հեծկտալով շնորհակալ եկաւ: Անկարագրելի գոհացում մը հաճախեց իր ընտանիքը, զգացում մը հաճախեց, ուրախութիւն մը, զոր երկար ատենէ վեր զգացած չէի. եւ կարծեմ աւաւրեւորեալ քանի մը կամօք արտասուք ալ կաւ թեցաւ . . . :

Ցարակոյս չկայ որ այս սրտաշարժ տեսարանէն ետեւ՝ այլալուր թեմք մը խուցս մտայ, սակայն թիկնաթոս դատարկ էր իմ անկալութեան հակառակ, եւ չարժուէր չկար:

Հաճութեան երկնային ցմայլման մը մէջ քուն մտայ, եւ երկրորդ առաւուրը արթնութեամբ մեկնեցայ սենէ: Առաջին քայլս ուղղուած էր դրամատուն, վասն զի որոշած էի մեծ գումար մ'առնուլ, խառնութիւն քանի մը կարեւոր ինքնու գնելու համար: Երբ հասայ այն փողոցն, ուր էր դրամատուն, աչքիս հանդիպեցան քանի մը հոգի, որ սաստիկ ձեւերով, բարձրաձայն եւ կատաղութեամբ կը քանդէին: Չեմ գիտեր ինչու սիրտս սկսաւ յանկարծ զարնել, եւ ինչու անձկութեամբ մը քայլերս փութացուցին: Բայց երբ ոտսկան մը ինծի խօսել կ'ուզէր, խնայայ ինն: « Պէտք է թերեւս Պարոն Այդէնֆելսդի հետ խօսել: »

« Այո, ըսի եւ տաքութիւն ու քրտինք մը կոխեց զիս: »

« Ի զուր, պատասխանեց, խաբեայն երեկ իրիկուն հրոյ ճարակ եղաւ: »

Հրոյ ճարակ եղաւ: Ցարակոյս չկայ. — այն ողորմելի գաճաճին վրէժն է, վասն զի երեկ ողորմածութիւն ըրի:

Շատ շուտ խնայայ, որ բոլոր զիգած դրամս ունեացած է, եւ Պարոն Այդէնֆելսդ յաւիտեանս մոռցուեցաւ: Այս նենգաւորին դէմ այնչափ չէի կատարած, որչափ այն ցած ոգւոյն դէմ, որ կը կարծէր թէ կրնայ ինծի հետ ուղարկել պէս խաղալ: Տուն գարձայ, թշնամանեցի եւ անարգեցի անձոնին, պահանջեցի որ աչքիս առնէ ելլէ՝ եթէ կը համարձակի: Բայց իրեւեցաւ: Բաւական ատեն անցնելէ ետեւ, երբ կատաղութիւնս անցած էր, դարձեալ այցելութիւն մ'ըրաւ ինծի: Ամէնէն անպարմար առեմն եկաւ. Այդէնֆել Տիկինն Տոբգոր Գալպաբորֆի ամէն հարկեց հակառակ վարձանեցաւ: Ֆանկի առանձին մնացած էր, եւ ես կը զգայի յիս անդիմարելի միտութիւն մը իրեն կենաց ընկերն ու պաշտպանն ըլլալու: Աղջիկն՝ որ կու լսու, միութարեցի եւ ականջէն վար ըսի. « Ո՛չ, ա-

մէնէն լքեալ չեաւ, ֆանէի, եւ քու կենացդ ընկեր պիտի ըլլամ։ Անկէ ետեւ մինչեւ կես գիշեր մարմ մարմնոյն քով կեցանք, դրացի մը եկաւ ընկերանալու մեզի, եւ ես իտցս գացի։

«Բարեւ. քեզ, սիրելի Հանգ. գուցէ չափազանց բարկամտութեամբ մը թիկնաժողովի մը պէտք տեսնեմ եւ համաձայն չեմ ունեցած . . .»

«Ես իմ մասին մեծ համաձայնութիւն մը չեմ գտար,» ընդհատելի խոստովութեամբ։

«Կարծեալ կը շարունակես, դարձեալ կը շըտկուի, ըսաւ ժպտելով։ Սքանչելի լուր մ'ունեիմք. քեզի, սիրելի բարեկամ։»

Չեւզուի մերժողական ձեւ մ'ըրի։

«Սքանչելիք՝ ծրարդիր մը։ Կը ծաննանա Սիրիւրմայէրը, չէ՞, հարուստ կտաւաժածառն որուն խառնութիւն քու խառնութիւն գիմացն է։»

«Այո, կը ծաննամ, — Ի՞նչ կայ։»

«Աստի, այս պատուական մարդն այսօր յայտնեց ինձ, որ կ'ուզէ աղջիկը քեզի տալ. մի միակ զաւակն է եւ ժառանգ կէս միլիոն ֆլորին։ Ի՞նչ կ'ըսես ուրեմն, Հանգիկ։»

«Կ'ըսեմ» որ Երկու հոգի միայն կրնան իրարու հետ ամուսնանալ, եւ . . .»

«Բնականապէս։ Արդե՛ն երկու էք. ուրեմն այս պայմանը կատարուած է։ Այս Սիրիւրմայէր շատ պատուական անձ է։ Մտածէ միջ մը. ողորմելի լինի որքան մ'ունի, որ իրեն քոյ ծառայութեան մէջ էր, գուրս վնասեց՝ վասն զի իրեն գէտ դաւաճանութիւն մը կազմած էր. անպիտանը կ'ուզէր իւր մօրեղբոր աղջկան հետ ամուսնանալ։ Ահա զոյգ մ'ալ երիտասարդներ, որոնք կը կարծեն թէ միայն սերէն կրնան ապրիլ։»

«Այս անշնորհք պատմութիւններն անհաճոյ են ինձի, պատուական։ Եթէ երկուքն իրարու հետ ամուսնանալ կ'ուզեն, իրաւունք ունին աշխարհքիս նկատմամբ հոգ չընել, եւ այս բաւ է։»

«Ինչպէս որ կ'ուզես, ըսաւ հանդարտութեամբ։ Բայց զատնանք մեր ինդրոյն։ Ուրեմն վաղը ցնդածիս այցելութիւն պիտի ընեն։»

«Ոչ, պիտի չընեմ։»

«Ոչ. եւ ինչեւ ոչ, եթէ կրնամ համարձակիլ հարցընելու։»

«Է՛, այս քեզի չի վերաբերիր. բայց որովհետեւ այդպիսի հետաքրքիր ես, լսէ. Վասն զի ֆանիի հետ պիտի ամուսնանամ։»

«Մուրացմալիկն հետ։»

Այս անգամ իրարու զարնուցանք։ Բար-

կութիւնը բերնէն կը թափէր, կը հաղար, կը լնքնէր եւ կատաղի սպառնալիքներ կ'որոտացընէր, մինչեւ որ ես ալ կատաղած օձերէն բռնելուս պէս դռնէն դուրս նետեցի զինք։ Ո՛հ, կենդանար մը բեռ արտիս վրայէն ինկաւ՝ երբ այս ժպիւրհարարածն օդոյ մէջ ծածաղցնելով գետին դարձիւ, եւ հանդիսանալէս երդուայ՝ որ եթէ անգամ մ'ալ յանդգնի ներս մտնել՝ բռնելուս պէս վառարանին մէջ պիտի միւսնամ։ —

Ութ օր ետքը մեր ամուսնութիւնը կատարուեցաւ. եւ երկրորդ օրը բօժաբնէն լուր բերաւ՝ որ խառնութիւն մինչեւ յատկը հրոյ ծառակ եղած է։ Այս նորարարն բողբոջիկն պաղուութեամբ ըսելի, վասն զի պատրաստուած էր արդէն։ Անոր համար չէ՛հասոցայ, եւ ես ու ամուսինս սկսանք արեւութեամբ աշխատիլ, մեր ամենօրեայ հացը վատարկելու։ Գործարանատիրոջ մը քով իբրեւ գործակատար ընդունուեցայ, իսկ ֆանիի ձեռագործով կ'օգնէր մեր ապրուստին։ Օր մը իմ առաջին տիրոջ հանդիպեցայ։ Ծպտելով մտնեցաւ եւ ձեռքս բռնեց։ «Գե՛ծ դժբախտութիւն մը հանդիպեց եւ քեզի», ըսաւ ցաւակցելով։

Հաստատելի, եւ պատմելի որ ինչպէս իմ ամենայն ինչ մէկ գիշերուան մէջ մոխիր դարձաւ։

«Հիմայ Ի՞նչ կ'ընէք։»

«Ատուկվաճառի մը քով գործակատար եմ։»

«Գիթէ մոռցած էք որ Ձեր յիշատակն ինձ քաղցր եւ պատուական է։»

«Վայրելեան մը մտածելի զՁեզ անհաշու գիտն ընել այցելութեամբ մը. բայց յետոյ, ճիշդ խօսելով, ամէջայ իբրեւ կործանեալ ներկայանալու Ձեզի։» Գեր խօսակցութեան վերջն այն եղաւ՝ որ իրեն առաջարկած մեծ գուժարկն պայմանով իրեն հաշուակալն եղայ։

»

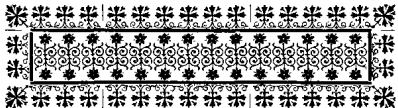
Ինչի է վեր տաս տարի անցած է։ Տերս շատոնց արդէն վախճանեցաւ, եւ ես հիմայ «Եպիտեք Այսամ» եւ ֆրանց» գործատան տէրն եմ։ Հին բնակարանս ցայսօր պահած եմ, միայն թէ այժմ չէնք աւելի գարգաւունք եւ պատու։ Հանները մեծցուած, ձեղունք բարձրացուած եւ դրուագեալ։ Իմ յառաջուան սենական օրահ եղած է. պատին մէջի խորջ ցայսօր կը կենայ, միայն թէ գունատած լաթին տեղ՝ մետաքսեայ ծանձր վարագոյր մը կը ծածկէ զայն։ Ֆանիի երկայն ատեն է լսած է իմ փորձիկ պատմութիւնը, բայց անկարելի է իրեն հաւատացնել,

թէ եւս երբեմն որոշակի կը լսեմ խղճուկ ծի-
ծաղի ձայն որ եւ զինք մտադիր կ'ընեմ: Բայց
անկիպ «գնահ գուռն ալ, երազ կը տեսնես»,
կ'ըսէ ինծի ծիծաղելով:

«Տես, տես, վարագոյրը կը շարժի:»

Քաննի արհամարհելով վարագուրին առ-
ջեւ կը կանգնի եւ ձեռքը բխբի կոթնցընելով՝
արհամարհութեան նշան կ'ընէ: «Ե՛, պարսն
Աննա տիրութիւն, ո՞ր էք:»

Իսկ եւ գլխարկս կ'առնում, գրպանս քա-
շի մը ֆլորին կը զննմ եւ դուրս կ'ընեմ խեղճ
աղքատի մը ողորմութիւն տալու, որ դիմացս
կ'ըլլէ «Անթի եմ», պոռալով: Այս դիտաւո-
րութեամբ սանդուխներէն ինքն ժամանակս ո-
րոշ կը լսեմ կատաղի եւ կռւող ձայն մը: «Սան-
դարաւեմ, աշխարհիս մէջ այսպիսի յիմար մար-
դիկ ալ կան:» ...

ՄԱՐԾՈՒ

ՆՈՐԱՆՈՒՐՔ

Ուսումնականները գտնուող մերձակայ:

Մասերս մուտքիս մէջ մեծահասակ մի տես հա-
նուցում, որ բամբակ սերմեր կը դառնէ: Ցայժմ
ամէն տարի իբր 2,000.000) տակաւաշափ բամբակի
սերմ չէր գործածուեր, որով հետեւեւ շնաբերուած
սերմերը չէին կրնար առաքուիլ: Եթէ այս մեքե-
նան յաջող եղբ ունենայ, կրնայ շատ սերմ Անգ-
ղիս առաքուիլ, որ մինչեւ ցայժմ այս բերքն Եգիպ-
տոսէ բերել կու տար:

Օրդամաղ թղթատարութիւն:

Միացեալ Նահանգաց զինուոր քաղաք-
ներն՝ Նիւ-Եորք եւ Չիքագոյ մասերն օգտմունք
թղթատարութեամբ մը իրարու պիտի մերձենան,
կ'ուզենք բաւ արագութեամբ թղթատարութեամբ
մը հարգարկցուիլ իւր պիտի գիւրացուի: Հազար
սպը երկաթի եւ մէկ միջոց արամագծով խողովակի
որ վրայ եղած յաղող փորձը ցուցուց, որ կարելի
պիտի ըլլայ 750 ֆունտ բեւեղ մէկ ժամու մէջ 250
քիլոմետր արագութեամբ փոխադրել: Բուն հա-
ղողարկցուիլ թեան խողովակին, որը մէջ դրուած ար-
կիկին օգու ծնոյմանը յաւալ միտի միտի, պիտի
կազմուի 1 1/2 մեզր երկայն եւ 8 միլիմետր հաստ
պողպատեայ խողովակներէ, որոց միտքեալ մասե-
րուն միջոց երկաթի ամուր ջրհանակներ պիտի գտն,
որ ամբողջ անխախտ պիտի պնդեն: Մտադրու-
թեան արժանի է նաեմակիկի արկիկին, որ զլա-
նանեւ պիտի ըլլայ մեծ քաղաքներու պոլիս օգտ-
մունք թղթատարութեան արկիկին պէս, այլ գնդա-
նեւ, որով շարժումն շատ պիտի գիւրացայ:

ԹՈՐՈՒՆ ԵՐԿՈՒՆ:

Նիւ-Եորքի քաղաքացիներէն մէկը նորեկ
հրապարակ հանք հողաթափի եւ կոշիկ նորա-
գիւտ ներքաններ, որոնք ինչպէս կը վկայուի՝ նա-
տուր են առանձին իրենց հաստատութեամբ:
Այս ներքաններն զայարածոյ թէ եւ իր հիւստին,
եւ հիւստածքին ծախսերն կու գործերգայով եւ
ցնդական աղկաղով կը լեցուին: այս վերջին եր-
կու նիւթերը ներքանները դիւրեւեք եւ դիմաց-
կուն կ'ընեն: Աստղ կրկնաներանի տեղ կը գոր-
ծածունին, եւ առանձինն աստղ համար յորինուած
գամբով կոշկաց եւ հողաթափներու վրայ կը գա-
մունին: Այս ներքաններն որայինայլ մեծութեամբ
պատրաստուած են, մեր գործածած սովորական
ներքաններու քնէն կիտով աւելի արժան են: Զի-
նուորակն յանձնատեղով մը՝ որ այս ներքաններն
փորձեց ու քննեց, կը վկայէ որ որոշածոյ թէ եւ
եւ վերջիւ ինչպէս նիւթերը պատրաստուած ներքան-
ներն երկայն գործածութեան վերջն ալ, ոչ կը
մաշին, ոչ կը կտրին եւ ոչ ալ կը ձեղքուին:

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

Իսկն մին պայտեղն էր ձեռնակը:

Իսկն միւսն երկու ակունք (շատ անգամ մէկն
ալ բուսական է) պէտք է սանձին ծածուկակոխին
մէջ պնդել: Այս դիրքին միջոցով անհաղաք
կենդանին անզգայութեան ենթարկուելով՝ պոյ-
տեղն կը դիւրանայ:

ԹՈՐԱԽՈՒՆ:

Նիւ-Եորքի առողջապահական յանձնաժո-
ղովն թղթատարութեամբ ըստ կարելի յոյն խափա-
նելու համար այլեւայլ կորուր կանոններ տուել
տալով՝ տասը հազար օրինակ քաղաքին բնակչու
բաժնեց: Այս կանոնները հետեւեւներն են. 1. Թղթախո-
ւաններն անհաղաք պէտք չէ երբեք թողուլ՝ որ
գետինը կամ թաղիկներէ վրայ թքեն: այս վեր-
ջինն առ առանձին այն սանն կրնայ թող թաղիկ
եթէ թաղիկներն այրուի: Թղթախոտ բուսուած
համարուողներն՝ սպակեայ կամ կաւ ամաններուն
մէջ պէտք են թքենել, զորոնք պէտք է լեցունել
մաս մը չղիկապած սնդիկ եւ հազար մաս ջրով բա-
ղադրուիլ ենամբ: 2. Թղթախոտ փարակները հետ
միւսնային խցի մէջ պէտք չէ քնաւուլ: Այսպիսեայ
բնակած խոցը ըստ կարի քիչ կարաւի ունենալու
է: Վարագուր ու զորք այսպիսի խցերու մէջ պէտք
չէ մուծանել: 3. Այս անտով փարակելոյ գործա-
ծած սեղանի սպաններն անմիջապէս եռացուց ջրով
լուալու է: 4. Թղթախոտներն լուացներն ու
ղգեսները պէտք չէ օրինելու լուացներուն
հետ խառնել: 5. Թղթախոտ բուսուած թղթատարու-
լոց գործածութեան արուած անմիջապէս պէտք են
վերջ յիշուած բաղադրութեան ունենալ: 6. Նիւյն-
պէս պէտք չէ զանց տանել բոշկին խորհուրդ հար-
ցներու: Նկատմամբ այն սաննի, որ հասանելիաւ
բար թղթախոտ սանն: 7. Այն մարդ որոնք թղթախո-
տներ, պէտք չեն իրենց օրդին անձամբ սնուցա-
նել: 8. Տնային անասաններն՝ ինչպէս թղթախո-
տներ, կատու, թղթախոտ շատ ընդունակ են, ուս-